

A szegedi zenekari hangversenyek problémája

Írta: Vaszy Viktor.

Az utóbbi időben több cikk jelent meg, amely a szegedi zenekari hangversenyekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozik, pro- és kontra. Minthogy ehhez nekem is van bizonyos közöm és úgy látom, hogy ebben a sajtóvitában egyes cikksírók a lényegtől elkalandozva, személyeskedésbe csapnak át, szeretném, ha én is elmondhatnám a véleményemet és a helyzet nyílt, őszinte feltárásával az ügy tisztázását elősegíthetném. Hangsúlyozni kívánom előljáróban azt, hogy távol áll tőlem minden személyeskedés, cikkemben még burkoltan sem gondolok senkire, hanem igyekszem a tényeket az igazság szellemében megvizsgálni.

Szegeden körülbelül huszonöt évvel ezelőtt az akkori társadalmi berendezkedésnek és a szegedi adottságoknak megfelelően megalakult egy egyesület, amely a zenekultúra terjesztését főként zenekari hangversenyek tartásával akarta megvalósítani. Ez az egyesület egészen a második világháborúig nagy lelkesedéssel és szép sikerrel működött. A Fiedy Sándor, majd Frisay Ferenc vezénylete alatt rendezett zenekari hangversenyek hét-nyolcszáz főt számláló bérlelőgárdát neveltek. A háború, a fasizmus és az ezzel járó aljasságok erre a nemes vállalkozásra szinte halálra csapást mértek. A zenekar felbomlott. A szegedi katonazenekar a régi formájában megszűnt. A közreműködők egyrésze elpusztult. A bérlelők részben a deportálásoknál, részben a háborúban vesztették életüket, egyrésztük pedig az internálótáborokban, részben a B-listások soraiban elmélikedik a világ mulandóságairól. Akik megmaradtak, vagy elszegényedtek, vagy passzív rezisztenciával nézik a Szegeden épülő demokratikus zenekultúrát.

Tagadhatatlan, hogy vannak olyanok is, akik örömmel és lelkesedéssel vesznek részt a sarjadt magyar demokratikus élet öntudatbredésének gyönyörű folyamatában és lelkesen támogatják a szegedi zenekultúra ügyét.

Szegeden a magyar kormány állami színházat létesített nagy operatársulattal és hivatásos művészekből álló állandó zenekarral. A zenekar létszáma meghaladja a hatvan főt. Ha a színház eddigi alig egy éves működésére visszatekintek, úgy látom, hogy Szeged közönsége igen nagy érdeklődéssel hallgatja a színház előadásait és különösen az operai produkciókat órvend nagy látogatottságnak. Hogyan lehetséges az, hogy a filharmonikus koncertek mégis válsággal küzdenek és a közönség érdeklődésével nem találkoznak? Lehetetlen, hogy az a közönségre, amely az operáért lelkesedik, ne hallgasson ugyanolyan szívesen klasszikus zenekari hangversenyeket. Nyilvánvaló, hogy itt valami hiba van.

Egy egyesület akkor életképes, ha annak sok tagja van. Eddigi szegedi tapasztalataim alapján azt vettem észre, hogy a Szegedi Filharmonikus Egyesületnek csak vezetősége van, de tagja — sajnos — állig. Egy-két lelkes műbarát, aki szíven viseli a szegedi zenekari hangversenyek ügyét, de aki nem látja azt, hogy az idők megváltoztak és a történelem vihára a Szegedi Filharmonikus Egyesület fölött is keresztülzántott, igyekszik az egyesület fennmaradását és továbbfejlődését biztosítani. Mert bizony, nagyon megváltozott minden! Az a társadalmi keret, amely mint Szegedi Filharmonikus Egyesület eddig a zenekultúrát jelentette, ma már idejét múlt és nem alkalmas arra, hogy hivatásának megfeleljen.

Vizsgáljuk csak meg a szegedi zenekari koncerteket 1945 decembere óta, vagyis azóta, amióta a Szegedi Állami Nemzeti Színház zenekara játsza a hangversenyeket.

Az 1945—46. évadban öt hangversenyt adtunk, amelyeknek látogatottsága igen közepes volt és egy kivételtől eltekintve, sohasem haladta

meg a hallgatók száma a négyszázötven személyt. Ez a kivétel Beethoven IX. szimfóniájának előadása volt, melyet kétszer is meg kellett ismételni, és amely a Szegedi Nemzeti Színházban diszbemutatóként, valamint az Operabérlet A-5 és B-5 c. sorozatában zajlott le.

Fentiekből világosan látjuk, hogy a színházakon keresztül rendezett zenekari hangversenyeknek összehasonlíthatatlanul nagyobb a nyilvánossága, mint a Szegedi Filharmonikus Egyesület rendezésén keresztül.

A színház vezetősége — saját magam is — bizonyos udvariassági okokból, és pedig kizárólag az Egyesület multja iránt érzett tiszteletből, a hangversenyek rendezését a Filharmonikus Egyesületre hárította. Az Egyesület azonban adós maradt a hangversenyhallgatóság tömegével. Tudom, hogy ezzel szemben úgy lehet érvelni, hogy azért nem voltak a koncertek megszervezhetőek, mert nem volt előre kitűzött dátum és az ilyen ad hoc koncerteket nehéz megszervezni. A bérlelők elvesztették bizalmukat (még mielőtt megjött volna), mert tervszerűtlenség és rendszeretlenség mutatkozott a szereplők, műsor és időpont körül. Ez mégsem érinti azonban azt, hogy a színház által rendezett IX. szimfónia három estényi hallgatóságot vonzott!

Sajnos, színházunk zenekarának főhivatása, ahonnan a kenyerét kapja: — a színház. Ez a munka a zenekari tagok minden idejét lefoglalja és csak szabadidejük feláldozásával vállalkozhatnak hangversenyek játszására.

A hangversenyek időpontját ezért csak a színház munkarendjével ismerős személyek állapíthatják meg!

További nehézség az is, hogy a színház rezsiköltsége igen magas. Minden hangversenynél — szerényen számítva — körülbelül ezer forint.

Ha az Egyesület rendezi a koncertet, az Egyesületnek kellene fizetni a színház rezsijét. Ha a színház rendezi a koncertet, magától értendő, hogy a rezsit a színházat terhelje. Hogy a színház fizesse a hangversenyek rezsijét, a zenekar adja a művészi munkáját és mindez l'art pour l'art a Filharmonikus Egyesület égisze alatt menjen, — ez sajnos nem megy. Az Egyesület szegény. Nincs abban a helyzetben, hogy a koncertek rezsijét fizesse.

Az ideigleges legutóbbi hangversenyünkénél az a kisasszony, aki a jegyeladásnál segédkezett, kapott 150 forintot, azok a személyek, akik a színházban a pódiumot összeállították, fejenként 30—40 forintot kaptak,

a művészek pedig, akik játszottak, tízenöt zenekari próbával kaptak fejenként 17 forintot.

De ezt is csak úgy, hogy a körülbelül 1500 forintot kitevő rendezési költségek felét a zenekar kottabeszerezésére szánt állami támogatásából, másik részét pedig — a színház műszaki alkalmazottainak megállapított túlóráját — a színház fizette. A bevétel a nyilvános ifjúsági főpróbával együtt nem tett ki még 1400 forintot sem!

Természetes, hogy ilyen körülmények között, ha a színház szervezné a hangversenyeket, úgy mint az operabérletet, feltétlenül anyagilag is helyes kerékvágásba kerülhetne az a hat hangverseny, amelyet a zenekar egy évben vállalni képes.

Az is magától értetődő és természetesnek találom, hogy ha a zenekar saját maga óhajtja a hangversenyek sorsát intézni. Így volt és van ez mindenütt a világon, ahol nem amatőrökből, hanem hivatásos zenészekből áll a hangversenyző testület. A zenekar tagjai — meg vagyok róla győződve — még ingyen is hajlandók játszani (játszottak is sokszor már itt Szegeden!), ha tudják azt, hogy művészetük magasabbrendű kulturális cél érdekében áll. Ha például arról volna szó, hogy Szegeden egy új közönségretegel neveljünk és ezzel az új réteggel szeretessük meg a zenekari kultúrát, biztosra veszem, hogy szívesen játszik mindenki, anélkül, hogy a kereseten törné a fejét. Nem vehetem ilyen körülmények között rossznéven, ha ez a testület azt a kényszerzubbonyt, melyet jelen esetben — sajnos — Szegedi Filharmonikus Egyesületnek hinak, nem akarja magára venni és hogy nem akar egy korszerűtlenné vált egyesületbe, melynek multja kétségtelenül igen tiszteletreméltó, csak azért beállni, hogy ezt a hagyományt megmentse, és lemondjon arról az adott jogáról, hogy saját magának egy korszerű hivatást építsen ki és korszerű hagyományt teremtsen!

A Szegedi Filharmonikus Egyesület jövőjét kizárólag abban látom, hogy mint hangversenybarátok és operabarátok támogassák a maguk társadalmi vonalán a szegedi zenekari hangversenyek és operaelőadások gondolatát. Viszont a zenekarnak is bocsásuk meg, ha érzik a mai idők parancsoló szavát és nem tehet arról, hogy éppen azoknak akar muzsikálni, akik a multban nem vehettek részt a Szegedi Filharmonikus Egyesület munkájában és hogy a mai idők a történelmi fejlődés szükséglete folytán másféle hivatást írnak elő számára.

Szeged zenekultúrájának irányításában az amatőrök pionír munkájának hőskorszaka a Szegedi Állami Nemzeti Színház létesítése pillanatában lezárult! Ne haragudjanak ezért azok, akik az Egyesületet a régi vonalon, vagy részben módosított formában akarják tovább vinni. És nagyon kérem, főleg ne fenyegetőzzenek! Ha valakivel művészi vonalon nem egyezik a véleményem, annak még nem kell reakciónak lennie. A mai körülmények között a támogatásnak csak egy módja lehet: hogyha a plakát "zenekari hangversenyt" hirdeti, a Filharmonikus Egyesület tagjai minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Rendkívül nagy súlyt helyezek arra, hogy a jövőben a Szegedi Filharmonikus Egyesület vezetőségének lelkes tagjai tanácsukkal és barátságukkal segítsenek a Szegedi Állami Nemzeti Színház hangversenyző művészenekarának. A színház zenekara semmi rosszal nem akar, csak hangversenyeket akar rendezni azért, hogy Szeged szellemi és fizikai dolgozóiban az ember magasabb hivatása, művészetesete és ezen keresztül a szabadság — a fizikai és szellemi szabadság — iránti vágyat mindig ébren tartsa.

A cél: a zene hangjain keresztül szolgálni a magyar demokrácia és a magyar zenekultúra ügyét!

Szabad akkor egyáltalán bármiről is vitatkozni?

HIREK

NAPIREND

Vasárnap, április 20.

Nemzeti Színház: 3 órakor: Cop-pélia — Seherezáde. Este 7 órakor: Maya Hétfőn: Légy jó mindhalálig. Munkáseleadás.

Széchenyi Filmszínház: 4, 6, 8 órakor: Az ezerarcu hős. Hétfőn: Egy szív megáll!

Belvárosi Mozi: 4, 6, 8 órakor: Arab éjszakák. Hétfőn is.

Korzó Mozi: 4, 6, 8 órakor: Egy polon egy csók. Hétfőn is.

Muzeum: Nyitva 9-től 1-ig. Hétfőn: Zárva.

Somogyi könyvtár: Zárva. Hétfőn: Nyitva 9-től este 7-ig.

Egyetemi könyvtár: Zárva. Hétfőn: Nyitva 8-tól este 7-ig.

Szelgálos gyűjtemények:

Gerle-Takács: Klauzál-tér 3., Just Frigyes: Petőfi Sándor-sugárút 59., Török Márton: Csongrádi-sugárút 14., Selmeczi Béla: Somogyitelep IX. utca 489. szám.

—oOo—

Időjárásjelentés. Mérsékelt szél, felhőátvonulások, egy-két helyen záporosó, zivatar. A hőmérséklet keleten kissé csökken, nyugaton már nem süllyed tovább.

Ingyen tanácsadás a MKP Belvárosi I. szervezetében. A Magyar Kommunista Párt Belvárosi I. szervezete 21-étől ismét állandó tanácsadást tart a Kálvin-téri székházban. Pártkülönbségre való tekintet nélkül mindenkinek szívesen nyújtanak itt felvilágosítást, tanácsot bármilyen ügyes-bajos dolgára. Felkérnek mindenkit, bármilyen párthoz is tartozik, vagy akár pártunkivüli is, forduljon bizalommal paraszaival a MKP Belvárosi I. szervezetéhez és díjmentesen nyújtanak tanácsot minden kérdésben.

Népfőiskolai előadások. 21-én, hétfőn délután 5 órai kezdettel népfőiskolai előadások a gyakorló polgári iskolában (Boldogasszony-sugárút 8.). 5—6 óráig Kesselyák Adorján: A modern élettudomány, 6—8 órakor dr. Téglás Jenő: Bevezetés a közgazdaságtanba címen tartanak előadást. Minden érdeklődőt szívesen látnak. Belépés díjtalan.

x Angol nyelvtanfolyam kezdődik 21-én, hétfőn délután 8 órakor az iparostanonciskolában. Iratkozás ugyanakkor.

Az Alföld legnagyobb táblaűveg és üvegáru nagykereskedés, üvegezési vállalat
Körösi Géza
Mérey u. 9. Telefon: 5-07

**SZÉCHENYI
FILMSZÍNHÁZ
SZEGED
TELEFON 490**

Ma utoljára!
1000 ötfut! 1000 fordulat!
1000 izgalom!
1000 meglepetés!

Az ezerarcu hős

Még az akasztófa alól is megugrik
Izgalmas kémfilm

Azonkívül: HIRADÓK

Csak 3 napig!

Ápr. 21—23-ig, hétfőtől szerdáig

A legszebb magyar film

Egy szív megáll!

Főszereplők.

Karádi Katalin, Nagy István,

Uray Tivadar, Kiss Manyi

Azonkívül: HIRADÓK

Előadások: 4, 6 és 8 órakor.

Pénztárnyitás délelőtt 11—12, délután az előadások előtt félórával.

Soós Lajos

termény- és darálómalom
Kiskandorozsma, Piac-tér
Telefon: 4.

A legmagasabb napi áron

vesz szabadforgalmu gabonát

és terményt. Beszolgáltatási

gabonát, terményt átvész.